

Lidský pach a doba jeho uchování na věcném nosiči

Anotace: Autoři se ve svém příspěvku „Lidský pach a doba jeho uchování na věcném důkazu – Metoda pachové identifikace“ zabývají aktuálně zajímavou oblastí pro dokazování v trestním řízení, která je v České republice, jakož ve Slovenské republice velmi aktivně používána. Jde o kriminalistickou metodu identifikace osoby, za využití metody pachové identifikace – metody pachových konzerv (MPI – MPK). Tato metoda se vědeckým postupem rozvinula jak v rámci kvalitativních postupů, tak i do trestně procesních postupů. Obecné soudy jak v České republice, tak ve Slovenské republice pojmají metodu pachové identifikace jako jednu z možných a přijatých kriminalistických metod, která napomáhá při zjišťování všech okolností pro určení viny pachatele trestného činu. Nicméně v soudní praxi se čas od času objevují námitky k této metodě, a proto se autoři rozhodli, za použití vědeckého přístupu, k experimentální vědecké práci, jejímž cílem bylo ověření možnosti setrvání lidského pachu na věcných předmětech, a to z hlediska ověření doby uchování pachu na předmětu. Vzhledem k tomu, že zmíněná kriminalistická metoda je používána i v jiných zemích, autoři považují za přínosné seznámit širokou odbornou veřejnost s výsledky provedeného vědeckého projektu – experimentů.

Klíčové slova: pach osoby, pachová stopa, kriminalistické zkoumání, metoda pachové identifikace.

Základním smyslem vědeckého poznání a vědy samotné je **tvorba takových poznatků, které umožňují člověku vysvětlovat jevy a procesy tohoto světa, modifikované pro boj s kriminalitou**. V tomto smyslu a s přihlédnutím k zásadnímu dopadu na práva a svobody občana se musí vědeckost poznání neustále zdokonalovat i ve vztahu k jednotlivým kriminalistickým metodám, které jsou v policejní a justiční praxi realizovány a o které se opírá rozhodnutí soudu o vině. Proto i zde platí argument zákonité znalosti souvislosti mezi jednotlivými fakty. V kontextu vědeckého poznání je nutno pro účely tohoto článku na úvod obeznámit čtenáře v rámci explanace o základních aspektech zmíněné metody. V rámci deskripce je možné uvést, že metoda pachové identifikaci je postavena na empirické zkušenosti, že existuje lidský pach, který lze individuálně odlišovat za pomoci živého biologického prostředku – biodetektoru, tedy vycvičené speciální rasy psa, který v rámci velmi citlivého čichového orgánu je schopen označit shodný pach ze dvou zdrojů (místo události a srovnávací osoby apod.).

Validita této metody je podmíněna lidským faktorem, a to speciálně proškoleným pracovníkem specializačního pracoviště.

Cílem je seznámit čtenáře s tím, že cesta ke splnění zásady volného hodnocení důkazů v rámci trestního řízení v sobě zahrnuje verifikování každého dílčího aspektu metody, tak aby bylo možno konstatovat, že i tento aspekt je věrohodný a pravdivý.

Jedním z hodnotících aspektů ke správnému závěru je trvanlivost setrvání lidského pachu na místě či na věci, kde byl nanesen.

Vlastní postup při experimentu byl vázán na takové situace, které reálně probíhají při vzniku pachové stopy a s provedením reálného praktického zajištění otisku pachové stopy, tedy byla stanovena podmínka empirické zkušenosti při práci s pachovou stopou. K experimentu bylo přistoupeno systematicky a plánovaně. Bylo vymezeno pravidlo, že se zevšeobecní zkušenosti z objasňování a vyšetřování trestné činnosti, při které byla metoda pachové identifikace prováděna. Tedy vyšly jsme z takového zkoumání událostí, jak se nám akumulovaly a osvědčily v policejní praxi. Proto bylo vycházeno především z empirie, tj. zkušenosti. V zásadě byly vzaty v potaz též funkce vědeckého poznání – **deskripce** (popis) a klasifikace věcí, jevů a procesů; **explanace** (vysvětlení) výskytu věcí, jevů a procesů; **predikace** (předpověď) výskytu věcí, jevů a procesů; **pochopení** událostí; a **možnost** události řídit.

Na počátku experimentu byly položeny základní otázky, které by měly být tímto postupem potvrzeny nebo vyvráceny. Převážně jde o otázky, které se objevují v řízení před soudem.

- 1) Jak dlouho je schopna se zachovat pachová stopa v prostředí, tedy po jak dlouhé době se pachová stopa odvětrá, nebo dojde k její destrukci nebo změně charakteru?
- 2) Jak dlouho zůstane na předmětu pach osoby, pokud předmět, na kterém byl pach zanechán, se nacházel ve volné přírodě nebo v uzavřené místnosti?
- 3) Lze v takovém případě ještě provádět metodu pachové identifikace tak, aby výsledek byl použitelný jako důkaz v trestní věci?

Prvním předpokladem bylo, že průběh experimentální práce se bude co nejvíce blížit podmínkám, za jakých dochází k vyhledávání pachových stop, jejich zajišťování apod.

Druhým předpokladem bylo, aby se dispozice s předmětem, z kterého bude následně sejmut otisk pachové stopy (OPS), přiblížila skutečným podmínkám.

Třetím předpokladem bylo, aby dokumentace práce s pachovou stopou odpovídala trestně procesním a kriminalisticko-technickým podmínkám právního řádu v České republice.

Čtvrtým předpokladem bylo, aby interpretace výsledku metody pachové stopy vycházela z praktického hodnocení důkazů (dle zásady volného hodnocení důkazů) soudcem či soudem.

Místo uskutečnění experimentu vědeckého projektu bylo rozčleněno do dvou lokalit.

Vědecký experiment č. 1

Před započítím vědeckého experimentu byla autorem práce zakoupena čtyři zcela nová bavlněná trička, která byla před samotným experimentem nošena na holém těle postupně celkem 10 hodin (od 28. 1. 2013 od 06.00 hod. do 1. 2. 2013 do 06.30hod.) jedním z autorů článku plk. JUDr. Františkem Klimusem (dále jen „osoba“).

Trika byla umístěna v exteriéru. Daný prostor není nijak zakryt, tj. není chráněn před vnějším klimatem. Každé jednotlivé tričko bylo umístěno do ohraničeného obdélníku, tj. prostoru 1x1 m (viz obrázek č. 1). Tím bylo docíleno, že jednotlivá trika se vzájemně nedotýkala. Předměty zůstaly umístěny od počátku do konce na stejném místě a nebylo s nimi již nijak manipulováno.

Z níže uvedeného přehledu je zřejmé, že v časovém průběhu docházelo k významným změnám klimatických podmínek, a proto jsou vloženy do vlastního textu, neboť mají i svůj význam pro interpretaci výsledku vědeckého experimentu č. 1 (viz obrázek č. 2).

V každém případě od počátku byly sledovány a zaznamenávány klimatické podmínky v přesně vymezených časech, ale bez jakékoli ochrany triček před těmito podmínkami (viz obrázek č. 3).

Byla učiněna veškerá opatření k tomu, aby trička byla zabezpečena před náhodným stykem s pachem jiné osoby nebo zvířete, tedy bylo zabezpečeno, aby nedošlo k přenosu pachu. Vědecký experiment byl nastaven tak, aby k vlastnímu odběru pachové stopy z jednotlivých triček na realizaci byl prováděn v časových odstupech 5 (pět) dnů, 14 (čtrnáct) dnů, 30 (třicet) dnů a 60 (šedesát) dnů. Ve stanoveném dnu – dle časového plánu – (viz příloha) – byl odebrán otisk pachové stopy (dále jen „OPS“) po jednotlivém tričku, vždy jiným kriminalistickým technikem Policie ČR¹, přičemž bylo zajištěno, aby nedošlo k přenosu

¹ Závazný pokyn policejního prezidenta ČR č. 145/2010, o odborné způsobilosti k vykonávání znalecké a kriminalisticko-technické činnosti.

pachu na další na místě umístěné triko, tedy byl prováděn vždy po jednotlivém triku, a poté došlo k jeho likvidaci. Odběr OPS byl proveden standardizovaným způsobem² a použitý materiál k jejímu odběru (Aratex)³ byl vložen do skleněné pachové konzervy, která byla vzduchotěsně uzavřena, poté standardizovaně označena a umístěna do bezpečnostního sáčku s číselným kódem. Na odběru OPS se osoba nijak nepodílela a ani nebyla v bezprostředním prostoru při vlastním kriminalisticko technickém úkonu.

Pro účely vyhodnocení všech OPS byl dne 5. 2. 2013 proveden odběr pachového vzorku osoby (PVO) v kanceláři osoby.

Byl vyslovený předpoklad, že pachová stopa bude tzv. slábnout s ohledem na plynutí času od jejího vzniku. Vzhledem k výše uvedenému byla zvolena adekvátně prodlužující se doba pro odběr OPS, tzv. nasátí pachu na Aratex. Z toho důvodu byla OPS odebírána:

- 5 dnů položený předmět, OPS byla odebírána 1 hodinu,
- 14 dnů položený předmět, OPS byla odebírána 12 hodin,
- 30 dnů položený předmět, OPS byla odebírána 24 hodin,
- 60 dnů položený předmět, OPS byla odebírána 48 hodin.

Pro účely tohoto článku byl demonstrativně zaznamenán popis posledního odběru u tohoto experimentu:

Odběr proveden dne 30. 3. 2013 v době od 15:00 hod., dne 28. 3. 2013 do 15:00 hod., dne 30. 3. 2013 odběr OPS z bavlněného trička, vnější teplota byla 0 C⁰, protokol a OPS provedl kriminalistický technik Břeclav – vrchní inspektor nrap. Martin Damborský. Zajištěné stopy byly opatřeny číselným kódem (viz obrázek č. 4).

Vlastní metoda pachové identifikace byla provedena dne 4. 6. 2013 na odborném pracovišti psůvodem – specialistou s **výsledkem shoda**.

Obrázek č. 1 – nádvorní plocha Územního odboru Břeclav. vědecký experiment č. 1, foto pořízeno dne 1. 2. 2013.

<i>Datum</i>	<i>Průměrná teplota °C</i>	<i>Děšť /tající sníh (mm)</i>	<i>Sníh (cm)</i>	<i>Počasí zataženo, slunečno...</i>
---------------------	---------------------------------------	--	-------------------------	--

² Pokyn ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 9/2009, kterým se stanoví postup policistů na úseku činnosti služební kynologie

³ ARATEX – látka, která skládá se ze 75 % bavlny a 25 % viskózy, rozměry 30 x 30 cm, <http://www.aratex.eu/products/pachova-rouska-aratex>

	Max	min	ano/ne	Výška sloupce	Výška sloupce	
29.1.2013	3,3	3,7	A	1,2	0	<i>zataženo, déšť</i>
30.1.2013	10,9	-3,7	A	9,3	0	<i>zataženo</i>
31.1.2013	10,8	2,5	A	0,8	0	<i>slunečno</i>
1. 2. 2013	10,2	5,6	N	0	0	<i>oblačno – slunečno</i>
2. 2. 2013	6,8	4,1	A	1,5	0	<i>zataženo, déšť</i>
3. 2. 2013	4,1	3	N	0	0	<i>zataženo – slunečno</i>
4. 2. 2013	5,4	0,5	A	1,7	0	<i>zataženo, déšť</i>
5. 2. 2013	6,7	0,7	A	3,7	0	<i>zataženo, déšť</i>
6. 2. 2013	3,3	1,3	A	6,4	0	<i>zataženo, mlha</i>
7. 2. 2013	4,5	-1,2	N	0	0	<i>zataženo – slunečno</i>
8. 2. 2013	3,6	-1	A	0,1	0	<i>polojasno, bez srážek</i>
9. 2. 2013	0,8	-2,6	N	0	0	<i>zataženo, bez srážek</i>
10.2.2013	-1	-2,9	A	0	1	<i>zataženo, sněžení</i>
11.2.2013	-0,6	-2,8	N	0	0	<i>zataženo</i>
12.2.2013	0,7	-3,9	A	0,2	9	<i>husté sněžení</i>
13.2.2013	0,7	-3,6	A	1,5	6	<i>sněžení</i>
14.2.2013	1,7	-0,9	A	4,9	2	<i>zataženo</i>
15.2.2013	2,8	-0,4	A	7,9	1	<i>zataženo, sněžení</i>
16.2.2013	4,4	-0,4	A	5,8	0	<i>slunečno</i>
17.2.2013	4	-2,2	A	4,6	0	<i>polojasno, bez srážek</i>
18.2.2013	2,6	-1,4	A	0,4	0	<i>zataženo</i>
19.2.2013	2,8	-0,7	A	2,7	0	<i>zataženo, sněžení</i>
20.2.2013	2,9	-0,5	N	0	0	<i>polojasno, bez srážek</i>
21.2.2013	0,8	-2,6	N	0	0	<i>polojasno, bez srážek</i>
22.2.2013	-1,3	-5,5	N	0	7	<i>husté sněžení</i>
23.2.2013	1,9	-5,6	A	2,2	10	<i>husté sněžení</i>
24.2.2013	4,5	-1,5	A	29,7	0	<i>déšť, zataženo</i>
25.2.2013	4,7	0,6	A	8,3	0	<i>zataženo</i>
26.2.2013	7,1	1,8	N	0	0	<i>slunečno</i>
27.2.2013	5,3	2,3	N	0	0	<i>zataženo</i>
28.2.2013	10	1,4	N	0	0	<i>zataženo – slunečno</i>
1. 3. 2013	4,1	1,3	N	0	0	<i>zataženo</i>
2. 3. 2013	7,5	2,3	N	0	0	<i>slunečno</i>
3. 3. 2013	7,7	-1,1	N	0	0	<i>slunečno</i>
4. 3. 2013	9,5	-4,1	N	0	0	<i>slunečno</i>
5. 3. 2013	11	0,2	N	0	0	<i>slunečno</i>
6. 3. 2013	15	6,2	N	0	0	<i>slunečno</i>
7. 3. 2013	15,6	9,8	N	0	0	<i>polojasno, zataženo</i>
8. 3. 2013	12,6	6,6	N	0	0	<i>zataženo</i>
9. 3. 2013	9,8	5,8	A	0,3	0	<i>zataženo</i>
10.3.2013	10,4	5	A	0,1	0	<i>zataženo, déšť</i>
11.3.2013	10,4	0,7	N	0	0	<i>zataženo</i>
12.3.2013	5,3	-1,1	N	0	0	<i>zataženo</i>
13.3.2013	7,7	-0,8	A	0,3	0	<i>déšť, zataženo</i>
14.3.2013	-0,8	-3,1	A	0,1	0	<i>slabé sněžení</i>
15.3.2013	2	-3,1	N	0	0	<i>zataženo, oblačno</i>

16.3.2013	3,6	-5,4	N	0	0	<i>zataženo</i>
17.3.2013	3,3	-7,4	N	0	0	<i>zataženo</i>
18.3.2013	2,6	-0,6	A	2,9	6	<i>husté sněžení</i>
19.3.2013	8,8	1,1	A	4,8	0	<i>slunečno</i>
20.3.2013	14,3	-0,7	N	0	0	<i>slunečno</i>
21.3.2013	8,7	1	A	1,4	0	<i>zataženo</i>
22.3.2013	3,1	-1,2	N	0	0	<i>zataženo</i>
23.3.2013	1,5	-5,5	N	0	0	<i>polojasno</i>
24.3.2013	1,5	-7,7	N	0	0	<i>polojasno</i>
25.3.2013	-1,3	-4,3	N	0	2	<i>sněžení</i>
26.3.2013	-0,9	-4,4	A	0,3	2	<i>sněžení</i>
27.3.2013	3,6	-4,2	A	5,9	2	<i>zataženo</i>
28.3.2013	3,1	-2,1	A	2,4	0	<i>zataženo</i>
29.3.2013	5,2	0,7	A	7	0	<i>děšť, zataženo</i>
30.3.2013	6,7	1,6	A	5,8	6	<i>zataženo</i>

Obrázek č. 2: Zdroj: Meteostanice Břeclav-Poštorná, provozovatel: Jan Žůrek, internetový odkaz <http://www.pocasi-breclav.cz/index.php>

Obrázek č. 3 – nádvorní plocha Územního odboru Břeclav, vědecký experiment č. 1, foto pořízeno dne 14. 2. 2013

Obrázek č. 4 – nádvorní plocha Územního odboru Břeclav, vědecký experiment ČR č. 1, foto pořízeno 28. 3. 2013

Interpretace vědeckého experimentu č. 1:

Jde-li o vlastní interpretaci prvního z vědeckých pokusů, je nutno nejdříve zhodnotit, že výsledek metody pachové identifikace přinesl překvapující závěr v tom smyslu, že pachová stopa se uchovala a byla zjistitelná i po 60 dnech. Je možné tedy konstatovat, že ani výrazné změny se klimatické změny, a tedy různorodost teplot nemělo vliv na setrvání pachu na předmětu. Lze tedy jednoznačně uvést, že s velkou měrou pravděpodobnosti lidský pach setrvává na předmětu bez ohledu na klimatické podmínky. K argumentaci lze použít jednotlivá období, po kterém docházelo k odběru otisku pachové stopy (dále jen „OPS“), počítáno od prvního dne 1. 2. 2013. Při prvním odběru OPS dne 5. 2. 2013 byla průměrná teplota max. 6,64 °C a min. 2,78 °C; při druhém odběru OPS dne 14. 2. 2013 byla průměrná teplota max. 3,35 °C a min. – 0,3 °C; při třetím odběru OPS průměrná teplota max. 3,83 °C a min. 0,51 °C a poslední odběr OPS dne 3. 3. 2013 průměrná teplota max. 5,00 °C a min. – 0,60 °C. V průběhu samotného experimentu se klimatické podmínky velmi výrazně měnily, tj. od sucha po déšť, sníh, roztávání sněhu, opět déšť, sucho, různé teploty od stupňů nad nulou, až po mrazy. Z těchto zjištění lze dojít k věrohodnému tvrzení, že k uchování lidského pachu došlo v chladnějším prostředí s bezprostředním dopadem na použité předměty, tj. bavlněná trika. Docházelo ke změně vlastností trik pro uchování lidského pachu v bavlněném materiálu, a to tím, že se měnila vlhkost, zároveň muselo docházet k zamrznutí vláken, též k vysoušení vláken trička a k tomu působila měnitelná konstanta, tj. průběh proudění vzduchu (větru). Posoudíme-li všechny tyto aspekty, které působily na bavlněná trička, tak můžeme vyloučit, že by obdobné klimatické podmínky mohly způsobit zánik pachové stopy jako stopy kriminalistické. Současně je možno tvrdit, že pachová stopa setrvává na předmětu (bavlněné tričko) nejméně 60 dní. Tento čas lze tedy interpretovat pro policejní praxi tak, že ke vzniku pachové stopy mohlo dojít až 60 dnů zpětně od okamžiku OPS.

Vědecký experiment č. 2

Druhý vědecký experiment vycházel z toho, že osoba na sebe navlékla před počátkem experimentu (od 28. 1. 2013 od 06.00 hod. do 1. 2. 2013 do 06.30 hod.) a postupně je měla na sobě až 10 hod., tedy počátek stejný, jak při prvním vědeckém experimentu. Změna spočívala v tom, že tato trička byla umístěna v interiéru do kanceláře, která není žádným příslušníkem pravidelně využívána. Jednalo se o kancelář s nábytkem, v které je stálá teplota kolem 20 °C a stálá vlhkost. Zde byly jednotlivá trička umístěna na plochu policek dřevěné skříně, (viz obrázek č. 5), a to tak, aby nedošlo k jejich vzájemné kontaminaci (pozn. na stejné místo v kanceláři byly položeny kuchyňské nože v rámci experimentu č. 3). Po celou dobu s nimi již nebylo manipulováno. Opět byla učiněna opatření, aby nemohlo dojít k přenosu lidského nebo zvířecího, zejména psiho pachu, a s jedním z nich bylo, že po dobu vědeckého experimentu byl vydán zákaz vstupu do této kanceláře, pokud by to nebylo nezbytné pro plnění služebních úkolů, a osoba provádějící vědecký experiment do této kanceláře nikdy po tuto dobu nevešla. Obdobně, jako u prvního vědeckého experimentu, byl naplánován časový plán ve stejné stanoveném časovém úseku. Vlastní odběr OPS byl prováděn za stejných podmínek, jak u vědeckého experimentu č. 1. Také v tomto experimentu je do článku zaznamenán poslední odběr. Všechny předchozí vykazovaly shodu.

Obrázek č. 5 – kancelář č. 212 Územního odboru Břeclav,
s uložením triček a nožů, vědecký experiment č. 2, foto pořízeno 1. 2. 2013

Poslední odběr byl proveden dne 30. 3. 2013 kriminalistickým technikem, který provedl v době od 15:15 hod. dne 28. 3. 2013 do 15:15 hod. dne 30. 3. 2013 odběr OPS (označeno 3/13; P-1) z bavlněného trička, vnitřní teplota podle záznamu kriminalistického technika byly 21 °C a uložil jej do bezpečnostního sáčku s číselným kódem. Pro účely vyhodnocení všech OPS byl dne 8. 2. 2013 proveden odběr pachového vzorku osoby v kanceláři osoby. Vlastní metoda pachové identifikace byla provedena dne 4. 6. 2013 na odborném pracovišti psovodem – specialistou s **výsledkem shoda**.

Interpretace vědeckého experimentu č. 2:

Tento vědecký experiment měl společný základ, jak je uvedeno v této kapitole. Nicméně se změnila podmínky v tom, že bavlněná trička byla umístěna v interiéru, a tedy na ně nepůsobily žádné klimatické podmínky, s výjimkou standardní teploty kolem 20 °C. Nicméně je potřeba uvést, že ačkoli se jednalo o málo používanou prostor, nepravidelně do kanceláře vstupovaly osoby, nikoliv však plk. JUDr. Klimus.

V průběhu celého vědeckého experimentu byla trička položena na ploše skříně, která nebyla pórovitá, šlo o umělohmotný zažehlovací materiál typický pro tento druh nábytku. Jestliže lze vyloučit, že v průběhu vědeckého experimentu do prostoru osoba nevešla, a lze vyloučit, že na bavlněná trička nebylo saháno žádnou jinou osobou (zdůrazněno písemným upozorněním), tak lze výsledek hodnotit jako věrohodný a bez pochybností. Lze tedy konstatovat, že na bavlněném materiálu zůstal lidský pach dané osoby a že tento nebyl do prostoru uložení zanesen jinak. Podmínky při provádění tohoto vědeckého experimentu vedly následně **k potvrzení existence lidského pachu na materiálu a tento setrval po dobu nejméně 60 dnů**. Takže i tento vědecký experiment, pokud ho porovnáváme s vědeckým experimentem č. 1, tak nám dává odpověď o věrohodnosti zanechání lidského pachu na materiálu a schopnosti materiálu ARATEX pojmout tento lidský pach do formy OPS.

Vědecký experiment č. 3

Třetí vědecký experiment byl pozměněn ve smyslu změny předmětu, na které mělo dojít k odběru OPS a cíle, tj. ověřit si existenci pachové stopy při krátkodobém kontaktu s tímto předmětem. Za tím účelem byly použity čtyři používané privátní kuchyňské nože, které přinesla ze svého domova občanská zaměstnankyně. Nože byly očištěny tím způsobem, že byly umyty teplou vodou bez použití saponátů a usušeny. Osoba nebyla přítomná při manipulaci s nimi. Počátek vědeckého experimentu spočíval v tom, že osoba postupně vzala každý nůž do své pravé ruky a každý z nich držel v ruce za rukojeť po dobu 60 vteřin, a poté

je umístila do kanceláře, v níž je stálá teplota kolem 20 C° a stálá vlhkost. Nože byly umístěny na horní části desek kancelářské skříně. (viz obrázek č. 5)

Jako v předchozích vědeckých experimentech byla učiněna opatření, aby nemohlo dojít k přenosu lidského nebo zvířecího, zejména psiho pachu, a z jedním z nich bylo, že po dobu vědeckého experimentu byl vydán zákaz vstupu do kanceláře. Osoba provádějící experiment do této kanceláře, po dobu experimentu, nevstoupila. Obdobně, jako u prvního experimentu, byl naplánován rozvrh odběru pachových stop za stejných podmínek jak u vědeckého experimentu č. 1.

Poslední odběr byl proveden dne 30. 3. 2013 kriminalistickým technikem, který provedl v době od 15:20 hod. dne 28. 3. 2013 do 15:30 hod. dne 30. 3. 2013 odběr OPS z kuchyňského nože, vnitřní teplota podle záznamu kriminalistického technika byly 21 C° a uložil jej do bezpečnostního sáčku. Pro účely vyhodnocení všech OPS byl dne 8. 2. 2013 proveden odběr pachového vzorku v kanceláři osoby. Vlastní metoda pachové identifikace byla provedena dne 4. 6. 2013 na odborném pracovišti psododem – specialistou s **výsledkem shoda**.

Interpretace vědeckého experimentu č. 3:

Třetí vědecký experiment měl základní vymezení pro praktickou policejní činnost, a to hypotézu, zda při velmi krátkodobém kontaktu s nejčastěji používanou věcí, při spáchání násilného deliktu, se zachová lidský pach. Pro účely tohoto experimentu byla vyhodnocena požadovaná doba kontaktu s předmětem na 60 vteřin. Za tím účelem byla sledována doba kontaktu osoby s daným předmětem, tj. kuchyňským nožem. Před uplynutím stanoveného času byl každý jednotlivý kuchyňský nůž položen na dané místo. Opět, jak u vědeckého experimentu č. 2, bylo zabezpečeno, aby nedošlo k následnému kontaktu. Výsledek následně potvrdil, že časový kontakt 60 vteřin je dostačující k tomu, aby na předmětu byla zanechána stopa lidského pachu, a kromě toho bylo potvrzeno, že délka ponechání stopy lidského pachu na takovém předmětu činí nejméně 60 dní. V tomto směru lze konstatovat, že délka kontaktu osoby s předmětem nehraje podstatnou roli při posuzování výskytu lidské pachové stopy a její setrvání v časovém období. Z tohoto důvodu, potvrzeného vědeckým experimentem, lze připustit vyvratitelnou domněnku věrohodnosti a pravdivosti výsledku metody pachové identifikace pro výkon policejních činností, ale i pro dokazování v řízení před soudem.

Závěr

Bylo prokázáno, že pachová stopa je schopna uchovat se a následně zjištělná, nejméně po dobu 60 dnů, přičemž nemělo vliv, zda předmět s pachovou stopou byl umístěn v interiéru nebo exteriéru. Tato zjištění jsou o to více ceněná, neboť zejména předměty s pachovou stopou umístěné v exteriéru byly podrobeny velmi se měnícím klimatickým podmínkám, tj. sluneční svit, déšť, sníh, mráz apod. Tedy na pachové stopy působily výrazné klimatické podmínky, přesto byla pachová stopa nalezena a tzv. shoda s nosičem pachové stopy byla zjištěna.

Dále pak bylo prokázáno, že pachová stopa je na předmětech zjištělná, přestože nosič pachu (osoba) přišel do styku s předmětem po poměrně krátkou dobu, tj. 60 vteřin. Pachová stopa byla nalezena i po 60 dnech od nanesení pachu.

Domníváme se, že výsledky provedeného projektu-experimentů jsou přínosem pro aplikační praxi. Závěry experimentů současně odpovídají na otázky, na které odborná veřejnost doposud neměla odpovědi, které by byly objektivním způsobem podloženy. Proces dokazování tak dostává prostřednictvím výše uvedeného projektu-experimentů na stůl relevantní argumenty, které s ohledem na objektivní posouzení a rozhodnutí nemůže ignorovat.

O vědeckém základě metody pachové identifikace jsou i mezi odborníky dané problematiky nejednoznačné názory. Nutno uznat, že se stávají excesy (tzv. „omyly“) při zkoumání, které však při podrobnějším prověření vyplývají z nedodržení nastavených pravidel při odběru pachové stopy, nebo uchování pachové stopy apod. Ani při uvědomění si existence oněch „omylů“, zaviněných však spíše lidským faktorem, nelze metodu pachové identifikace „a priori“ odmítat. Metoda pachové identifikace se během uplynulých desítek let stala kriminalistickou metodou, kterou berou jako důkaz soudní instituce v řadě zemí Evropy.

Použité zdroje

ARATEX-látka která skládá se z 75 % bavlny a 25 % viskózy, rozměry 30x30 cm, <http://www.aratex.eu/products/pachova-rouska-aratex>

Meteostanice Břeclav-Poštorná, provozovatel: Jan Žůrek, internetový odkaz <http://www.pocasi-breclav.cz/index.php>

Pokyn ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 9/2009, kterým se stanoví postup policistů na úseku činnosti služební kynologie

Závazný pokyn Policejního prezidenta ČR č. 145/2010, o odborné způsobilosti k vykonávání znalecké a kriminalisticko-technické činnosti.

Key words: Human scent, scent trace, crime scene examination, method of scent identification

Summary

In his entry called „Human scent and time limit of its retention on physical evidence“ the author addresses sphere of current interest in the criminal proceedings, which is actively used in the Czech Republic as well as in the Slovak Republic. It covers a crime scene related method of person identification using the method of scent identification - method of scent cans (MSI-MSK).

This method has been developed by the scientific advancement not only in regard to the progress quality but also to the criminal investigation procedure.

General courts in the Czech Republic as well as in the Slovak Republic accept the method of scent identification as one from the range of acceptable crime scene methods facilitating determination of all circumstances relevant for perpetrator's culpability assessment.

Nevertheless objections against this method appear from time to time in the justice praxis. Therefore the author has decided to carry out the experimental scientific work using a scientific approach, purpose of which is the examination of possibilities of the humans scent retention on physical objects in regard to time limit of scent retention on such object.

Considering the fact, that the mentioned crime scene method is used also in other countries, the author holds the view that revealing results of the performed scientific project and experiment may be beneficial for the expert public.

*plk. JUDr. František Klimus
Krajské ředitelství policie
Jihomoravského kraje České republiky
e-mail: klimus.fr@seznam.cz*

*kpt. Mgr. Zdeněk Krejčí PhD. et PhD.
Krajské ředitelství policie
Jihomoravského kraje České republiky*

*kpt. Mgr. Zdeněk Kovář
Krajské ředitelství policie
Jihomoravského kraje České republiky*

*kpt. Ing. Ivan Fazekas
Úřad kontroly
Ministerstva vnitra Slovenské republiky
e-mail: ivan.fazekas@minv.sk*

*JUDr. Magdaléna Krajníková, PhD.
Akademie Policejního sboru v Bratislavě
e-mail: magdalena.krajnikova@minv.sk*

*RNDr. Vladimír Ďurišin plk.v.v.
Akademie Policejního sboru v Bratislavě
Univerzita veterinárního lékařství a farmacie
Košice
e-mail: vladimir.durisin@gmail.com*

*mjr. Mgr. Ján Varga
Odbor kynologie a hipologie
Policejního prezidia Slovenské republiky
e-mail: jan.varga@minv.sk*

Recenzenti: doc. RNDr. Soňa Masnicová, PhD., doc. MVDr. Peter Lazar, PhD.